

10 בפברואר 2025

לכבוד

ח"כ מיקי לוי

יו"ר הוועדה לביקורת המדינה

mickeylevy@knesset.gov.il

שלום רב,

הנדון: צורך דחוף בבדיקת הוועדה לביקורת המדינה את הליכי המינוי והקידום של קצינים בכירים ואישורם בידי השר לביטחון לאומי לשעבר

- פנייה זו נשלחת אלייך מטעם מכון זולת לשוויון וזכויות אדם, בבקשה לקיים דיון דחוף בוועדה לביקורת המדינה בנושא הליכי המינוי והקידום של קצינים בכירים ואישורם בידי השר לביטחון לאומי לשעבר. הליכים אלה משליכים ישירות על יכולת משטרת ישראל לפעול במקצועיות, בממלכתיות, ללא משוא פנים וללא מורא. פגיעה בתקינותם של הליכים אלו עלולה לערער את אמון הציבור במשטרה וברשויות אכיפת החוק.
- לפי הוראת סעיף 7 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971, השר לביטחון לאומי רשאי "למנות שוטר או אחר למלא כל תפקיד מתפקידיו של קצין משטרה בכיר". קצין משטרה בכיר הוא שוטר בדרגת סגן ניצב (סנ"ץ) ומעלה.
- דו"ח מבקר המדינה 360 לשנת 2009 התייחס להליך המינוי והקידום של קצינים בכירים במשטרה, ובין היתר צוין שהמפכ"ל הוא זה שראיין את המועמדים והעביר את המלצותיו לשר. נמצא כי "השר לביטחון הפנים אישר את כל המלצות המשטרה למינוי ולקידום קצינים בכירים גם במקרים שהגורמים המקצועיים במשרד לבט"פ הצביעו לפניו על עילה אפשרית למניעתם, ובכך רוקן מתוכן את הפיקוח של המשרד על הליך המינוי והקידום של קציני המשטרה".¹
- לעומת זאת, לפי נתונים שנמסרו למכון זולת בעקבות בקשת חופש מידע שהגיש עו"ד איתי מק, בשנתיים האחרונות, באופן חריג בהשוואה לשרים קודמים, השר לשעבר איתמר בן גביר, ראיון בעצמו 137 מועמדים. בין המרואיינים היו גם קצינים לתפקידים בדרגות ביניים, כולל מפקדי תחנות (109 קציני משטרה בשנת 2024 ו-28 קצינים בשנת 2023). בראיון לאתר "וואלה" טען כי מספר

¹ דוח שנתי 360 לשנת 2009 ולחשבונות שנת הכספים 2008, [מינוי וקידום של קצינים בכירים במשטרה](#), אתר משרד מבקר המדינה ונציבות תלונות הציבור (11.5.2010).

הריאיונות אף גבוה יותר והגיע ל-138 בשנת 2024. בתגובתו ציין: "אני גאה מאוד שבניגוד לעשרות שנים שבהן שרים לא נפגשו עם דרג השטח ולא קיימו ראיונות למועמדים לתפקידים שאותם הם ממנים, הייתי השר הראשון שהתקשקש לראיין קצינים בדרגות הביניים, כולל מפקדי תחנות, מפקדי מרחבים, סגני מפקדי מרחבים, ובעצם את כל בעלי התפקידים החשובים ביותר במשטרה".

5. דיווחים בתקשורת העלו כי במקום לבחון את מחויבות המועמדים לשלטון החוק, השר לשעבר בן גביר התמקד בעיקר בנאמנותם האישית אליו.³ משמעות הדבר היא שהוא קיים ראיונות אישיים עם מאות קצינים מתוך מטרה לכונן שליטה רחבה בכל שדרת הפיקוד במשטרה. בכך, במקום לחזק את נאמנות הקצינים לציבור ולתפקידם המקצועי, נוצרה תלות בדרג הפוליטי – מצב הפוגע בעצמאות המשטרה ובאמון הציבור בה.

6. לנוכח הדיווחים החוזרים בתקשורת על "מבחן הנאמנות", על בסיס עדויות קצינים שרואיינו על ידי השר או שהיו מעורבים בראיונות, השר לשעבר בן גביר לא הכחיש ואף התגאה בכך. למשל, באחד הראיונות הוא אמר "מי שיקיים את המדיניות שלי ימונה, מי שלא – לא ימונה".⁴

7. לנוכח השליטה המוחלטת של השר לשעבר בן גביר במינויים ובקידומים במשטרה, אין זה פלא שקצינים שעתידים המקצועי תלוי בו אישית היו בקשר ישיר ושוטף איתו, תוך הפרת כללי ההיררכיה הפיקודית. בין היתר, מפכ"ל המשטרה הקודם, רנ"צ קובי שבתאי, נאלץ להורות לנציבי המשטרה שלא לדבר ישירות עם השר בן גביר, אלא בתיווך לשכת המפכ"ל בלבד.⁵

8. בנוסף, לנוכח שליטתו המוחלטת של השר לשעבר בן גביר בתהליכי המינויים והקידומים במשטרה, אין זה מפתיע שהתאפשר לו להשפיע באופן ישיר על פעילותה המבצעית. שליטה זו אפשרה לו, בין היתר, להעביר הנחיות אופרטיביות לקציני המשטרה, במיוחד בכל הנוגע לאכיפת החוק כלפי מפגינים נגד הממשלה – תחום רגיש בעל השלכות חמורות על חופש המחאה והדמוקרטיה.

9. במכתבה של היועצת המשפטית לממשלה לראש הממשלה, מיום 14.11.24 על רקע עתירות שהוגשו לבג"ץ, היא ביקשה ממנו לבחון את המשך כהונתו של השר בן גביר. לדבריה, "מבחינה מעשית, עתידם המקצועי של מאות קציני משטרת ישראל וקידומם תלוי ברצונו של השר. מהתשתית המנהלית הראייתית עולה לכאורה, כי השר עושה בסמכות המינוי וסיום הכהונה שימוש באופן שיש בו כדי להוות התערבות פסולה בפעילות האופרטיבית של המשטרה. יתרה מכך, השילוב בין כוחו של השר ביחס למשטרה והשפעתו המעשית והמיידית על העתיד המקצועי של קציניה לבין ההתערבויות הפסולות לכאורה בפעילותה האופרטיבית, פוגע באפשרות להבטיח כי המשטרה תפעל מתוך נאמנות לציבור ולא לדרג הפוליטי".⁶

² אפרת פורשר, [מעורב יותר מדי? כמות הריאיונות העצומה שקיים בן גביר לקציני משטרה](#), וואלה (9.2.2025).

³ יהושע (ג'וש) בריינר, [בכירים במשטרה: בן גביר שאל קצינים המועמדים לקידום אם "יהיו נאמנים"](#), הארץ (12.12.2024).

⁴ לירן תמרי, [בן גביר: "מדבר גם עם מפקדי תחנות. מי שיקיים את המדיניות שלי – יקודם"](#), Ynet (11.1.2025).

⁵ חיים גולדברג, [המפכ"ל נגד בן גביר: אסר על הקצינים לדבר עם השר](#), כיכר השבת (13.3.2023).

⁶ [פניית היועצת המשפטית לממשלה, גיבוש עמדה בעניין כהונת השר לביטחון לאומי](#) (14.11.2024).

10. היועצת לממשלה פירטה במכתבה הנ"ל כיצד מאז מונה לתפקיד, השר לשעבר בן גביר השפיע והתערב באופן בוטה, פסול וחוזר ונשנה, בהפעלת הכוח המשטירתי, בניגוד להחלטות שיפוטיות. כמו כן, מצוין כי השר לשעבר התבטא באופן שעלול להרתיע גורמי אכיפת חוק ממילוי תפקידם, וליצור דה-לגיטימציה לחקירות אנשי משטרה על ידי מח"ש.
11. בנוסף, על פי הדיווחים, בחלק מהראיונות של המועמדים השתתף חנמאל דורפמן, ראש המטה של השר לשעבר בן גביר,⁷ אשר נהג לתת הוראות לקציני משטרה ולנזוף בהם.⁸
12. עוד נזכיר, כי ביום 23.11.23 העיתונאית אילנה דיין חשפה את חוות הדעת של ראש השב"כ רונן בר, שהוגשה לרמטכ"ל יחד עם מכתב של אלוף פיקוד מרכז דאז יהודה פוקס, לפיהם "המשטרה לא אוכפת את החוק על גורמי טרור יהודי ביהודה ושומרון בגלל הנחיה של השר בן גביר".⁹ בתגובתו, השר בן גביר לא הכחיש שנתן הנחיה כזו.
13. לאור כל האמור לעיל, אנו מבקשים לקיים דיון דחוף בוועדה לביקורת המדינה, שיבחן את הליכי המינוי והקידום של קצינים בכירים ואישורם בידי השר בן גביר במהלך השנתיים האחרונות.
14. בין היתר, נראה שיש צורך לבחון את הנקודות הבאות לצורך חיזוק הנאמנות לציבור ולשלטון החוק במקום לדרג הפוליטי: מה אמור לכלול תיקו של מועמד למינוי או קידום המובא בפני השר; אמות המידה שמותר ואסור לשר לשקול; אופן תיעוד הראיונות, כלומר, האם נרשם פרוטוקול; מי הנציגים מטעם המפכ"ל ומהייעוץ המשפטי שצריכים לנכוח בראיונות למועמדים שעורך השר, והאם מותר לראש המטה וליועצים פוליטיים שלו להשתתף בהם; מנגנון ההכרעה כאשר יש מחלוקת בין השר למפכ"ל בנוגע למינוי או קידום מועמד; האם מותר לשר להציג מועמדים מטעמו, או שעליו רק לבחון מועמדים שהמשטרה כבר בחנה וסיננה.
15. לסיום נציין כי ביום 3.2.25 פנינו גם למבקר המדינה, מר מתניהו אנגלמן, בבקשה דחופה לבדוק את הליכי המינוי והקידום של קצינים בכירים ואישורם בידי השר לשעבר לביטחון לאומי. פנייתנו כללה פירוט של חששות כבדים בנוגע להשפעה הפוליטית על הליכי המינוי במשטרה ולחשד להתערבות פסולה בפעילות האופרטיבית שלה. אנו סבורים כי בדיקה מקיפה הן מצד מבקר המדינה והן במסגרת הוועדה לביקורת המדינה חיונית להבטחת תקינותם של הליכים אלו ולשמירה על עצמאות משטרת ישראל.

⁷ יהושע (ג'וש) בריינר, ראש המטה של בן גביר משתתף בראיונות למועמדים לדרגת ניצב, בניגוד לקודמיו, הארץ (19.5.2024).

⁸ יהושע (ג'וש) בריינר, עלבונות, צעקות ורכב צמוד מהמשטרה: ראש המטה של בן גביר משליט פחד בצמרת הארגון, הארץ (19.3.2023).

⁹ אילנה דיין, המסמן שהוגש לרמטכ"ל וחוות הדעת של ראש השב"כ על הוראת בן גביר, N12 (23.11.2023).

נשמח להציג את עמדתנו במהלך הדיון ולהרחיב בדבר הצורך בהגנה על החברות הממשלתיות מפני פוליטיזציה מסוכנת.

בכבוד רב,

עינת עובדיה

מנכ"לית, מכון זולת